

Amor i amistat

Per tot arreu veureu escrits i propagats eixos dos mots: Amor i Amistat; en tots els partits, en totes les religions. Heu-vos ací dos mots màgics que ha creat la cortesia, aqueixa cortesia tan bescantada i que sense ella ens dirien salvatges. Heu-vos ací els dos mots més desacreditats, més deshonorats en l'història de la humanitat.

El *l'estimo* i el *l'aprecio*, el posem en boca amb una naturalitat desvergonyida. L'amistat i l'amor són inspirats sempre, per sincers que semblin, per l'egoisme personal, per l'egoisme que l'hipocresia i l'instrucció ens estrafà fins a no conèixer'n la forma. L'odi o el menyspreu el sentim més sincerament, perquè no són egoistes.

Observeu, per exemple, els vostres amics, com més íntims i més bocades d'amistat us donguin, millor; observeu-los, i, si teniu quelcom de filòsofs, no deixareu de somriure en mantes ocasions; sols obirareu enveges i mesquineses; i eixes enveges i mesquineses d'un petit agrupament de companyonia, més descaradament ampliat, és el món.

L'Etern, des de la glòria, deu obirar, benèvol i divertint-se, els pobres humans que pul·lulem per la terra.

Als filòsofs, veient-los llençar sentències a tort i a dret, semblant talment semideus que haguessin pres part en la confecció del món. Un grupet de poetes plorans, rimant en tendrívoles paraules els *aïts* de dolor que els ha fet llençar l'estimada, perquè el públic (aqueix públic del qual ells moltes voltes reneguen) els compadeixi, o per apostar-se amb quartel'les qui ha vessat més llàgrimes d'amor. Algun d'ells (Goethe, per exemple) amb un sarcasme digne d'un visionari.

Quatre apòstols de la veritat, pertanyents al grup dels incompresos, morint escupits pels moderats, pels que els ruboritzava l'anatomia.

Però el què deu fer més riure i més de fàstic, és tot aqueix formiguer incolor que ens apretem els uns als altres, que ens diem germans i amics ben seriosament i portem el puny clos, disposats a seguir el llegat que ens ha deixat l'història, la tradició, l'hipocresia, i altres prejudicis semblants. Alguns n'hi ha, entre ells, que els han caigut els pàmpols dels ulls i volen tornar enrera; però les peïjades del seguici els sacsegen i els empenyen a refer la ruta o fins a desmembrar-los.

Tots, tots anem a les palpentes; bons i dolents; els qui amb més certesa prediquen a la resta del ramat i els qui, com jo, amb l'incertesa per guia, som bandejats d'un costat a l'altre. La mentida? La veritat? El cervell? El cor?... Els qui d'una suposició en fan un dogma intolerant; els petits filòsofs nihilistes, igual que els més agosarats llibertadors.

Tots creuen rendir culte a la veritat. Però, què és la veritat?

Tots proclamem germanor, i àdhuc en dos mil anys de portar caminadors espirituals, no s'ens esponja l'ànima.

Hem arribat a imposar el talent a la bondat. Els defectes i vicis dels savis, no ens causen repugnància, perquè la virtut no pot amb el talent.

A un Rousseau se li ha arribat a dir cràpula, i, en canvi, a un Goethe se li ha admirat el seu amor a les dones.

...I hom, si encara els llibres no li han entenebrit el cervell, gosa a preguntar-se: I la vida? Davant de l'abim, davant l'espai insondable, trobareu encara que una allau de filòsofs pedants us allargaran un tassó per a abeurar-vos.

Rousseau va entendre el món; va copsar l'ànima de l'home com pocs, i fou un solitari; avui, encara és anatematitzat.

I Què val l'espessor de la societat i l'amistat egoista dels amics?

Què val l'esguard de l'aimada, après davant l'espill, i els seus besos plens de voluptat?

L'home ha de saber viure, quan convé, aïllat espiritualment i amb els ulls fets a la llum, i a la manera de Vigny, expirar sense queixar-se.

FRANCESC SERRA

Aniversaris

La vida és paradoxal; l'home, encara que tingui l'esperit revolucionari, és amic de l'ordre i del mètode. Li plau el posar fites en tots els caires de la vida, en seguir una conducta prèviament marcada i que l'imprevist no li trenqui el plàcid viure. Segueix el ritme de la Naturallesa; aquesta té cataclismes que escapen als sentits de l'home per a posar-hi una llei o ordre determinats; l'home té revolucions i guerres, que, sense seguir un ordre, a voltes prenen proporcions més tràgiques que les naturals. La Natura té fenòmens que es repeteixen regularment; l'home ha regulat al temps els seus costums. Les estacions, els dies, són fenòmens periòdics naturals; les hores, els aniversaris, són fenòmens periòdics posats pels homes. L'home imita, i en les seves imitacions fa caricatures.

Els aniversaris, fites posades pels homes en la vida, els podem posar al costat dels esports i les religions, que són les fonts en les quals es sadollen els individus feliços de la necessària vida interior. Com els esports i les religions, els aniversaris serveixen d'estimulant.

L'aniversari és el tribut al passat; i sempre que es fa amb religiositat vers la cosa o el fet que el genera, és lloable i ric en vigòria individual i col·lectiva. A voltes sols serveix per a donar pas a la vanitat. D'aniversaris n'hi ha de totes classes: de morts, de sacrificis o heroïcitats, de fundacions, de descobriments, o simples excuses per a donar un dia d'esplai als instints. Els aniversaris són també dies de rutina, dies en que hom s'ocupa de parlar d'un aspecte de la vida, de menjar unes viandes, de fer penitència o sentir-se home bo. Aquests dies, si més no, donen pas a activitats i passions que estan latents, bo i permetent que els homes ens mostrin llur tresor interior, sigui apreciable o despreciable.

DOMENEC BOET

CIÈNCIES

La plasmogènia

La plasmogènia, tan poc coneguda, és una ciència fortament interessant. Ella analitza i indaga l'origen de la vida, l'existència de l'home, l'evolució a la qual es veu subjecte el cos orgànic, o sigui les diferents fases cel·lulars que donen per producte la seva existència, la seva vida. Eixa ciència és encara novella, i ha nascut a conseqüència del refús, just i natural, de que l'home hagi estat creat per Déu, qui es reserva el secret d'una faisó tan abstracta i buida, que es feia esperar que homes de preclara intel·ligència indaguessin, i que, de resultes d'aitals indagacions, intentessin provar el contrari, fent frontollar el gènesis, pedra angular de la religió.

El gran botànic i biòleg A. L. Herrera, de Mèxic, dedica el seu preclar talent a aqueixa ciència, que es basa en l'anàlisi de les més insignificants cel·lules, les quals, per essència pròpia, es multipliquen i desenrotllen fins un grau màxim, segons sa riquesa seminal. El doctor A. L. Herrera, eminència científica notable, ha lograt, després de llargs assaigs, crear unes cel·lules orgàniques artificials, compostes d'oxigen i silici comprimits, que, posades a l'influx del corrent atmosfèric, s'han atret les unes a les altres, formant veritaders nuclis orgànics, que sols els faltava lloc i ambient per a desenrotllar-se.

Eix descobriment, encara que hi hagi qui opini que no prova res, nosaltres opinem tot el contrari, ja que el considerem com un principi per a saber la veritat en l'evolució de la vida humana i els seus orígens.

Nosaltres, que ens considerem amb l'esperit obert, fent de receptacle a tota innovació; nosaltres, que obirem una humanitat feliç i justa, sense cap classe de privilegis, avivem nostra curiositat i afany en l'estudi, per a saber eixos descobriments, no perfectes encara, però que amb noves indagacions desinteressades d'eixos científics lliures, s'arribarà a saber d'una manera clara i categòrica l'origen de l'home, destruint la creència de que nostre ésser és obra de un totpoderós; arribarà un dia en que la ciència ens dirà: «Tu, ésser humà, ets el resultat d'un agrupament de cel·lules que, mogudes per la força X, varen començar a desenrotllar-se des de l'instant de la fecundació i que, seguint l'impuls de la naturalesa vares néixer quan el teu cos va poder resistir la vida externa; després el teu instint l'ha acabat de formar, mitjansant l'aliment i l'oxigen, i ací estàs tu, per a provar-ho.»

Eixa esperança de poder esbrinar nostre origen, fa que seguim amb interès el curs d'aquests nous viarans de la ciència, basats en les forces físico-químiques, que, no obstant i l'excepcionisme de molts pobres d'esperit, prospera i avança segura vers el què tot home d'esperit just i lliure desitja i lluita: vers la Veritat.

LLIBERT